

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

DRUHÝ VYUČOVACÍ JAZYK
Vyššie sekundárne vzdelávanie

ÚROVEŇ C1

BRATISLAVA

2012

DRUHÝ VYUČOVACÍ JAZYK V BILINGVÁLNOM ŠTÚDIU

Úroveň C1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU A ÚROVNE C1

Všeobecným cieľom vo vyučovacom predmete druhý vyučovací jazyk je zabezpečiť dosiahnutie komunikačnej úrovne C1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (SERR) u žiakov bilingválnej formy vzdelávania v SR na konci strednej školy.

Jazyková úroveň C1 umožňuje pružne využívať cudzí jazyk na spoločenské, študijné, akademické a profesijné účely.

Žiak - absolvent bilingválnej formy vzdelávania na úrovni C1 je schopný komunikovať bez ťažkostí v každodenných sociálnych situáciách, akými sú: spolupráca, sťažnosti, ospravedlnenie a pod., ako aj o témach týkajúcich sa jeho profesijnej oblasti v ústnej i písomnej forme. Je schopný porozumieť širokému rozsahu textov a získavať informácie z náročných a dlhších odborných a literárnych textov a rozpoznať ich implicitné významy. Dokáže vytvoriť zrozumiteľne štruktúrované a podrobné texty na zložitejšie témy, čím preukazuje ovládanie kompozičných útvarov, spojovacích výrazov a prostriedkov kohézie. Na základe ovládania a aplikovania vyššie uvedených kompetencií nedochádza v cudzojazyčnom prostredí ku komunikačným nedorozumeniam.

CIELE PREDMETU A VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Ciele predmetu a vzdelávací štandard z druhého vyučovacieho jazyka v bilingválnom štúdiu vychádzajú z modelu všeobecných kompetencií (bod 4) a komunikačnej jazykovej kompetencie (body 5, 6, 7), ako ich uvádza Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (ŠPÚ, 2006). Dôraz sa kladie na činnostne zameraný prístup - na splnenie komunikačných úloh sa žiaci musia zapájať do komunikačných činností a ovládať komunikačné stratégie (body 1, 2, 3).

Uvedený vzdelávací štandard špecifikuje najmä požiadavky na výkon žiakov, t. j. výkonový štandard. Obsahový štandard pre úroveň C1 je do značnej miery totožný s obsahovým štandardom v ŠVP z jednotlivých cudzích jazykov pre úroveň B2. Ďalšia podrobná špecifikácia obsahu úrovne C1 je rozpracovaná v Katalógoch cieľových požiadaviek na úrovni C1 pre jednotlivé jazyky.

1. V receptívnych rečových činnostiach a stratégiách žiaci ako poslucháči alebo čitatelia spracujú hovorený alebo napísaný vstup.

Počúvanie s porozumením	<ul style="list-style-type: none"> • Porozumejú rečový prejav - štandardný a do určitej miery aj subštandardný (dialekt, idiolekt, sociolekt), živý aj zo záznamu, na rôzne témy. • Porozumejú idiomatickým a hovorovým výrazom a uvedomujú si štylistické posuny. • Sledujú dlhší prejav, aj keď nie je zreteľne štruktúrovaný. • Sledujú interakcie medzi skupinou diskutujúcich na rôzne témy. • Sledujú a porozumejú obsahu prednášok a debát. • Porozumejú informáciám z verejných oznámení aj napriek ich nedostatočnej zvukovej kvalite. • Porozumejú zložitým inštrukciám a návodom.
Čítanie s porozumením	<ul style="list-style-type: none"> • Prečítajú dlhšie aj zložitejšie texty (novinové a iné správy, články, osobnú aj úradnú korešpondenciu) a pochopia ich význam, zorientujú sa v ich obsahu a nájdu potrebné informácie. • Detailne porozumejú spektru textov a identifikujú v nich významové odtienky postojov a názorov. • Porozumejú dlhším návodom a inštrukciám za predpokladu, že ťažké úseky si môžu opakovane prečítať.

2. V produktívnych rečových činnostiach a stratégiách žiaci vytvárajú ústny alebo písomný text.

Ústny prejav	<ul style="list-style-type: none"> • Vyjadria sa k zložitým témam; dokážu ich rozširovať o vedľajšie témy, rozvinú svoje myšlienky a doplnia ich o argumenty a príklady. • Systematicky rozvinú podrobný opis a rozprávanie na zložitú
--------------	--

	<p>témy, integrujúc do nich podtémy s rozvinutím hlavných myšlienok a s uvedením podrobností.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Použijú dôraz a intonáciu na vyjadrenie jemnejších rozdielov významu vo svojej výpovedi.
Písomný prejav	<ul style="list-style-type: none"> • Napíšu štruktúrovaný, syntakticky správny text na zložitejšie témy s uvedením podrobností. • Syntetizujú a vyhodnocujú informácie a uvedú argumenty z viacerých zdrojov. • V písomnom texte zdôraznia hlavné myšlienky. • Svoje stanoviská a názory podrobne vysvetlia a podporia ich príkladmi, vhodne ich zhrnú.

3. V interaktívnych rečových činnostiach a stratégiách žiaci komunikujú na vymedzenej úrovni.

Ústna interakcia	<ul style="list-style-type: none"> • Jazyk používajú na spoločenské účely pružne a efektívne, v konverzácii vyjadria emócie, narážky a uplatnia vtip. • Zdôvodnia svoje názory, spontánne a vhodne reagujú na otázky, komentáre a argumenty v diskusii. • Spoľahlivo porozumejú a konajú podľa podrobných pokynov a inštrukcií. • Jasne načrtnú situáciu alebo problém, uvažujú o ich príčinách alebo následkoch a prediskutujú výhody alebo nevýhody rôznych riešení. • Efektívne získavajú a odovzdávajú potrebné informácie z viacerých zdrojov.
Písomná interakcia	<ul style="list-style-type: none"> • Vyžadujú alebo poskytnú informácie na abstraktné aj konkrétne témy, pýtajú sa na problémy alebo ich vysvetlia. • vedú osobnú a úradnú korešpondenciu opisujúcu skúsenosti, pocity, postoje a udalosti. • v priamej interakcii spracujú informácie z kombinácie rôznych médií: ústnych, písomných, audiovizuálnych, prajazykových

	a paratextových.
--	------------------

4. Žiaci používajú všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane rečových činností.

Deklaratívne a sociokultúrne vedomosti , medzikultúrne povedomie	<ul style="list-style-type: none"> • Vyjadria spoločné a rozdielne črty medzi vlastnou a cieľovou jazykovou komunitou. • Disponujú vedomosťami o spoločnosti a kultúre komunity, v ktorej sa cieľový jazyk používa (životné podmienky, kultúrne tradície, hodnoty a presvedčenia, spoločenské normy a konvencie). • Relevantne identifikujú rôzne stratégie, ktoré sú potrebné na kontakt s nositeľmi iných kultúr.
Schopnosť učiť sa	<ul style="list-style-type: none"> • Cieľavedome a dlhodobo sa sústredia na prijímanie poskytovaných informácií. • Pri samostatnom štúdiu využívajú všetky dostupné materiály. • Stanovia vlastné učebné ciele a spôsoby ich dosiahnutia. • V učení uplatnia sebareflexiu.

5. V rámci jazykovej kompetencie žiaci realizujú komunikačný zámer vymedzeným spôsobom.

Lexikálna kompetencia (slovná zásoba)	<ul style="list-style-type: none"> • Ovládajú lexikálne jednotky v takom rozsahu, aby vedeli detailne opísať situácie a precízne vysvetliť myšlienky alebo problémy, ktoré sa týkajú rôznych tém. • Ovládajú lexikálne jednotky v takom rozsahu, aby sa mohli plynule a efektívne vyjadrovať bez viditeľného hľadania slov. • Preformulujú svoje vyjadrenia tak, aby sa vyhli častému opakovaniu tých istých lexikálnych jednotiek. • Použijú lexikálne jednotky presne a vhodne, v súlade so
---------------------------------------	---

	<p>situáciou a kontextom.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobre ovládajú široký lexikálny repertoár, umožňujúci im pohotovo prekonávať medzery pomocou opisov; zriedkavo hľadajú vhodnejšie výrazy alebo uplatňujú stratégie vyhýbania sa. Dobre ovládajú idiomatické a hovorové výrazy.
Gramatická kompetencia (gramatické prostriedky)	<ul style="list-style-type: none"> • Dobre ovládajú a použijú všetky osvojené gramatické javy pre danú úroveň ovládania jazyka. • Adekvátne používajú zložité typy súvetí. • Uplatňujú vysoký stupeň gramatickej správnosti; omyly sú zriedkavé a je ťažké ich identifikovať.
Sémantická kompetencia (vzťah slova ku kontextu, logické vzťahy v texte)	<ul style="list-style-type: none"> • Uvedomujú si vzťah slova k všeobecnému kontextu (referencia, konotácia), vzťahy medzi lexikálnymi jednotkami (synonymia/antonymia, hyponymia, kolokácia, vzťahy medzi časťou a celkom). • Rozlišujú význam gramatických tvarov, gramatických kategórií, štruktúr a postupov.
Fonologická a ortoepická kompetencia (zvuková stránka jazyka)	<ul style="list-style-type: none"> • Dobre ovládajú celý repertoár segmentálnych javov (výslovnosť všetkých hlások/foném) a pre správne pochopenie výpovede relevantne používajú suprasegmentálne javy (intonácia, slovný a vetný prízvuk), aby vyjadrili jemnejšie významové odtienky.
Ortografická kompetencia (pravopis, interpunkcia)	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoria pravopisne a interpunkčne správny, súvislý text, ktorý je zrozumiteľný. • V prípade potreby overia správny pravopis zložitejších alebo menej známych výrazov v slovníku.

6. V rámci sociolingválnej kompetencie žiaci zvládajú spoločenské dimenzie jazyka.

Sociolingválna primeranosť	<ul style="list-style-type: none"> • V konkrétnych situáciách použijú škálu jazykových prostriedkov rôznych funkčných štýlov a široký rozsah idiomatických a hovorových výrazov.
----------------------------	---

7. V rámci pragmatickej kompetencie žiaci využívajú princípy organizácie výpovede.

Štruktúra a výstavba výpovede	<ul style="list-style-type: none"> • Prispôbia svoj jazykový prejav, svoje vyjadrovacie prostriedky situácii a príjemcovi výpovede a zvolia si vhodnú úroveň formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam. • Použijú cieľu primerané jazykové prostriedky a ak si to situácia vyžaduje, preformulujú ich a adaptujú. • Vecne a správne členia svoj jazykový prejav v ústnej aj písomnej forme. • Účinne využívajú rôzne spojovacie výrazy tak, aby vystihli vzťah medzi jednotlivými myšlienkami a v texte ich štandardne usporiadali a začlenili do odsekov.
Funkčná kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • Vyjadrujú sa spontánne a plynulo, aj napriek výnimočným problémom s verbálnou formuláciou myšlienok sú schopní pokračovať v zmysluplnej komunikácii bez pomoci. • Presne a zrozumiteľne vyjadria podstatu svojich myšlienok a definujú problém.

Kompetencie a funkcie jazyka

Na komunikačnej úrovni C1 si žiaci osvojili všetky kompetencie a funkcie jazyka stanovené pre nižšie komunikačné úrovne A1 až B2 tak, ako ich stanovuje Štátny vzdelávací program z cudzích jazykov pre príslušné stupne vzdelávania. Žiaci si dopĺňajú kompetencie špecifické pre C1, ktoré sú prezentované v nižšie uvedenej tabuľke.

Jazykové funkcie pre úroveň C1 sú definované z hľadiska používania druhého vyučovacieho jazyka pre všeobecné, akademické a špecifické účely (napríklad profesijné účely). Používatelia jazyka na úrovni C1 sú vystavení dlhodobému prirodzenému procesu osvojovania si cudzieho jazyka vo formálnom alebo neformálnom prostredí. To znamená, že používateľ na úrovni C1 „dokáže zvoliť vhodnú formuláciu zo širokých možností jazyka na to, aby sa jasne vyjadril bez nutnosti obmedzovať to, čo chce povedať. Badať príležitostné

menšie prehrešky voči gramatike a vetnej skladbe, ale bez významných chýb v slovnej zásobe“ (SERR, s. 111-113).

Pre používateľov na úrovni C1 sa vymedzili nasledovné kompetencie a jazykové funkcie, ktoré sa realizujú prostredníctvom jazykových prostriedkov naučených alebo prirodzene osvojených.

Kompetencia	Funkcie jazyka
Presne vyjadriť postoje a pocity	<ul style="list-style-type: none"> • Presne vyjadriť postoje. • Presne vyjadriť pocity.
Vyjadriť istotu, pravdepodobnosť a pochybnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Vyjadriť istotu. • Vyjadriť pravdepodobnosť. • Vyjadriť pochybnosti. • Vyjadrovať abstraktné myšlienky.
Zhrnúť, zhodnotiť a interpretovať informáciu	<ul style="list-style-type: none"> • Zhrnúť informáciu. • Zhodnotiť informáciu. • Porozumieť zámeru ironického textu aj narážkam. • Interpretovať informáciu.
Uvažovať a tvoriť hypotézy o príčinách a dôsledkoch.	<ul style="list-style-type: none"> • Uvažovať o príčinách a dôsledkoch. • Tvoriť hypotézy o príčinách a dôsledkoch.
Vyjadriť stupeň istoty (odtienky) presvedčenia a názoru	<ul style="list-style-type: none"> • Vyjadriť stupeň istoty presvedčenia. • Vyjadriť sa váhavo, nejednoznačne. • Presvedčivo obhajovať svoj názor. • Spontánne reagovať na správy a rozhodnutia. • Vyjadriť reakciu na názor. • Vyjadriť sa k odbornej téme.
Kritizovať a prehodnotiť	<ul style="list-style-type: none"> • Vyjadriť kritiku. • Prehodnotiť niečo.
Systematicky argumentovať,	<ul style="list-style-type: none"> • Systematicky rozvíjať argumenty. • Prijat' argument, dôvod.

zdôvodňovať	<ul style="list-style-type: none"> • Priznať súhlasné stanovisko. • Odpovedať na protiargumenty. • Hľadať riešenia a prezentovať výsledok kontroverzného rozhovoru.
Presvedčivo obhájiť svoj názor	<ul style="list-style-type: none"> • Zdôrazniť myšlienku. • Zdôrazniť pocit. • Zdôrazniť problém.

Oblasti a komunikačné témy

Od učiacich sa na úrovni C1 sa očakáva, že už disponujú takým rozsahom slovnej zásoby, ktorý im umožňuje tvoriť nielen výpovede informatívneho charakteru, ale aj plynulo a diferencovane vyjadrovať svoje názory, pocity a skúsenosti. Sú schopní používať daný cudzí jazyk adekvátne k svojim potrebám a cudzojazyčným textom porozumejú aj bez použitia slovníka.

Vzhľadom na skutočnosť, že učiaci sa na úrovni C1 pracujú s autentickými textami, nie je možné vymedziť záväzný a tematicky ohraničený inventár slovnej zásoby. V autentických textoch sa vyskytuje totiž množstvo neznámych slov (derivátov), ktorých základ tvoria známe lexikálne jednotky. Ich význam sa dá z ich zložiek vydedukovať alebo obsahovo vyvodiť. Od učiacich sa na úrovni C1 sa očakáva, že disponujú potrebnými stratégiami, ktoré im umožňujú odvodzovať význam týchto neznámych lexikálnych jednotiek a rovnako aj zodpovedajúcimi štrukturálnymi vedomosťami, ktoré sú potrebné na tvorbu lexikálnych jednotiek.

Nad rámec nadobudnutých kompetencií na úrovni B2 sú žiaci na úrovni C1 schopní detailne porozumieť komplexným textom aj o abstraktných témach, tak v písomnej ako aj v hovorenej forme.

Oblasť osobného života

1. Rodina a spoločnosť

Vzťahy medzi ľuďmi
Dospievanie
Osobné perspektívy
Osobnostný a sociálny rozvoj
Sociálna spolupatričnosť

2. Domov a bývanie

Bývanie v rodine
Bývanie mimo rodiny
Životné štýly
Ideálne bývanie

3. Starostlivosť o zdravie

Choroby a úrazy

Starostlivosť o telo

Zdravý spôsob života

Alternatívne terapie

Nemocnice a zdravotné strediská, lekáreň a lieky, poistenie

4. Voľný čas

Knihy a literatúra

Filmy a médiá

Výstavy a veľtrhy

Kultúra a umenie a jej vplyv na rozvoj osobnosti človeka

Oblasť verejného života

5. Multikultúrna spoločnosť

Globalizácia

Demografické zmeny

Migrácia

Jazyková rôznorodosť

Zbližovanie kultúr a rešpektovanie tradícií

Tolerovanie inakosti

6. Človek a spoločnosť

Spoločenský život

Politický život

Občianska zodpovednosť

Cirkvi a náboženské vyznania

Práva a povinnosti občanov

7. Človek a príroda

Spoločnosť a životné prostredie

Ekológia

Chránené krajinné oblasti
Globálne problémy

8. Hospodárstvo

Hospodársky rozvoj
Vzdelanostná spoločnosť
Ekonomika a obchod
Cestovný ruch
Turizmus

9. Veda a technika

Technický pokrok
Informačno-komunikačné technológie
Veda v službách ľudstva
Riziká vedeckého a technického rozvoja

10. Obchod a služby

Nákupné zariadenia
Banky
Pošty a telekomunikácie
Služby a remeslá
Kultúra nakupovania a služieb
Ochrana spotrebiteľa

11. Krajiny a miesta

Európska únia
Slovensko v EÚ
Urbanizácia
Zaujímavosti krajín a svetadielov

Vzdelávacia a pracovná oblasť

12. Vzdelávanie

Práva a povinnosti pri vzdelávaní

Vzdelávacie systémy

Svet práce

Odborná profilácia

Celoživotné vzdelávanie

13. Šport

Vplyv športu pre rozvoj osobnosti

Nové trendy v športe

Fitness

Fair play športového zápolenia

Športové udalosti

14. Mládež a jej svet

Predstavy mládeže o svete

Vzory a ideály

Vzťahy medzi generáciami

15. Zamestnanie

Voľba zamestnania

Pracovný trh

Pracovné činnosti a profesie

Pracovné podmienky

Nezamestnanosť

16. Slovensko a krajiny, ktorých jazyk sa učím

Študijná a pracovná mobilita

Vybrané historické medzníky a kultúrne špecifiká rôznych krajín

Vybrané osobnosti

Jazyk ako spoločenský a kultúrny prostriedok

Použitá literatúra

BUTAŠOVÁ, A. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z francúzskeho jazyka Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 80 s. ISBN 978-80-89225-85-9.

GADUŠOVÁ, Z. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z anglického jazyka. Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 74 s. ISBN 978-80-89225-79-8.

GÁBRIŠOVÁ, E. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z ruského jazyka Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 86 s. ISBN 978-80-89225-91-0.

HELBICHOVÁ, T. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia zo španielskeho jazyka. Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 74 s. ISBN 978-80-89225-94-1.

KIŠŠOVÁ, J. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z talianskeho jazyka. Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 72 s. ISBN 978-80-89225-88-0.

NORTH, B. - ORTEGA, A. – SHEEHAN, S. 2010. *Core Inventory for General English*. British Council/EAQUALS, 2010. [cit. 2012.10.04] Dostupné na internete: http://clients.squareeye.net/uploads/eaquals2011/documents/EAQUALS_British_Council_Core_Curriculum_April2011.pdf. 72 s. ISBN 978-086355-653-1.

RIES, L. - KOLLÁROVÁ, E. (eds.) *Svet cudzích jazykov DNES. Inovačné trendy v cudzojazyčnej výučbe*. DIDAKTIS, 2004. 188 s. ISBN 80-89160-11-5.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. Bratislava: ŠPÚ, 2006. 252 s. ISBN 80-58756-93-5.

ŽILOVÁ, R. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z nemeckého jazyka Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 82 s. ISBN 978-80-89225-82-8.